

Lesní škola Protos 2017

Jak pracovat v oddílech s junáckou hymnou?
metodická práce

Michal Lyga - Svižník
10. 11. 2017

Obsah

1. Úvod	1
2. Teoretická část	2
2.1. Historie skautské hymny.....	2
2.2. Rozbor obsahu, význam slov a veršů	5
2.3. Hudba v Junáku.....	7
2.4. Symboly a rituály v oddílech a družinách	8
2.5. Táborové nástupy	10
3. Praktická část.....	12
3.1. Družinový orchestr	12
3.2. Skautská choreografie	14
3.3. Po stopách junácké hymny	17
4. Závěr	19
Seznam použité literatury	20

1. Úvod

Matně si dodnes vzpomínám, že jsem se ještě jako malý předškolák marně snažil naučit jednu cizojazyčnou písničku, kterou jsem zaslechl tenkrát v rádiu. I přesto, že to byl evidentně hit, co opakovali každý den pořád dokola, jsem vždycky její slova zapomněl. Po čase jsem měl podobnou zkušenost i ve škole, jenomže najednou nešlo o cizojazyčnou písničku, ale o básničku psanou v češtině, tedy v jazyce, kterému jsem dobře rozuměl. Přitom nemohu tvrdit, že bych měl kdy se svojí pamětí nějaké horší potíže. Zapamatovat si čtyři verše snad svede každý. Problém ale nebyl v rozsahu té básně, nýbrž v jejím obsahu. Zjistil jsem, že si těch pár vět nemohu zapamatovat, protože jim zkrátka pořádně nerozumím, stejně jako jsem tehdy nerozuměl té cizojazyčné písničce.

Když chápeme to, co si snažíme zapamatovat, dokážeme to udržet v paměti mnohem déle. Dalo by se říci, že si de facto zapamatujeme především podstatu oné věci, ze které pak danou věc (větu, vzorec, apod.) zpětně utvoříme. Samotnou větu, vzorec apod. si tedy nemusíme vůbec pamatovat. Všichni to jistě známe, že nám dělá potíže, když se třeba snažíme někomu převyprávět či vysvětlit obsah textu, kterému jsme příliš nerozuměli.

Proč se vůbec v úvodu této práce nad něčím takovým zamýšlím? Všiml jsem si během nástupu při zpěvu skautské hymny, že si celá řada dětí neví s jejími slovy rady. Nešlo ani o to, že by si snad nepamatovaly text hymny vůbec, ale spíš jednotlivá slova špatně skloňovaly, nebo je zaměňovaly apod. Tento jev bylo ale možné v menší míře pozorovat také u skautů, kteří se pravidelným opakováním těchto chyb ve špatném znění hymny akorát sami utvrzovali. Copak jsme naše nováčky slova dostatečně dobře nenaučili? To sice ano a určitě jsme si i vysvětlili, jak se při zpívání hymny na nástupu máme chovat. Ale vysvětlili jsme si s nimi, co se za těmito slovy skrývá? Zpívat skautskou hymnu bez toho aniž bychom dobře chápali její text, je podobné jako přeříkávat skautský slib nebo zákon bez nějakého hlubšího zamyšlení. Je zajímavé, že ještě v roce 1969 byla znalost a význam slov junácké hymny jedním ze stěžejních bodů skautské nováčkovské stezky. (Junácká stezka, 1969)

Proč ale skautské hymně nevěnujeme takovou pozornost? Přitom ji na táboře (ale troufám si říct, že i přes rok) zpíváme i slýcháme častěji než takový skautský slib. Možná že máme pocit, že děti rozumí hymně dobře. Nevím, jak třeba starší generace, nebo ještě ta naše, ale zkuste se zeptat nějakého mladšího skauta, nebo vlčete u vás v oddíle.

Po takovéhle zkušenosti jsem udělal rychlý průzkum a zjistil jsem, že se v různých metodikách, ale ani ve stezkách pro nováčky i starší skauty příliš mnoho prostoru pro hlubší seznámení se se skautskou hymnou (jako třeba pro vysvětlení si slibu i zákona) nedává. A přitom v hymně se stejně jako ve slibu a zákoně odrážejí naše tři skautské principy (viz rozbor textu v její teoretické části). A proto by tato práce měla být jakýmsi návodem, jak mládež ve skautském věku sblížit se skautskou hymnou tak, aby lépe porozuměla jejímu obsahu a mohla se tak v rámci svého duchovního rozvoje a skautské identifikace s jejím významem ztotožnit.

V teoretické části bych se rád věnoval historii, obsahu a významu skautské hymny v naší organizaci, vlivu společného zpěvu a různých rituálů na duchovní rozvoj člověka, okrajem i skautské symbolice, táborovým nástupům a jejich smyslu, družinovým a oddílovým pokřikům a jiným zvykům. V části praktické bych potom představil několik aktivit, se kterými lze na výše zmíněná témata pracovat se skautskou věkovou kategorií jak na schůzkách, tak výpravách, ale i na táboře.

2. Teoretická část

2.1. Historie skautské hymny

Když se na začátku 20. století začala v českých zemích formovat jedna z prvních skautských organizací pod vedením prof. Antonína Benjamina Svojsíka, bylo nutné sepsat jakýsi soubor informací a návodů pro práci s mládeží v tomto výchovném duchu (a také definovat ideály tohoto nového výchovného směru). Tím se staly Základy junáctví, které vznikly ve spolupráci A. B. Svojsíka s jinými významnými autory (např. Františkem Bílým, který se zasloužil o název organizace „Junák“) v roce 1912 po vzoru britské publikace „Scouting“. A už v této knize před rokem 1914 (tedy ještě před vznikem samotné organizace Junák - český skaut) je uveden text i hudba junácké hymny (resp. písně Junácká).

Podobně jako jiné spolky pracující s mládeží (např. Sokol) měl i Junák mít svoji vlastní hymnu. A tak se Svojsík (který byl mimochodem coby člen Českého pěveckého kvarteta, se kterým procestoval velkou část světa, sám hudebně velmi aktivní) obrátil v roce 1912 s prosbou na tehdejšího šéfa opery Národního divadla Karla Kovařovice a spisovatele a básníka Františka S. Procházku, jestli by společně neztvárnili hymnu českých skautů. Oběma se myšlenka nového výchovného hnutí líbila, a tak se tohoto úkolu zhostili se ctí a ještě v květnu téhož roku mohla být hotová hymna uvedena v posledních stránkách Základů junáctví. Vzhledem ke své době je na skladbě patrný vliv impresionismu, čemuž odpovídá i celková melodie a poezie hymny.

Podoba hudby i textu se v průběhu let až do dnešní doby poněkud změnila. Píseň nesla původně název „Junácká“. (A. B. Svojsík, 1912) Skládala se z pěti slok, některé verše měly trochu jinou podobu a v některých slokách se opakovala jiná slova. Dnes se zpívá většinou pouze první a poslední sloka (na lesních školách ještě sloka čtvrtá). Hymna se tehdy stala oblíbenou a populární a jak se rychle šířila, tak se (jak už tomu bývá) trochu zkomolila. V poválečných letech navíc došlo k oficiálnímu zápisu úprav pánů Jarmila Burghausera a básníka Kamila Bednáře. (Vítková, 2012) Pro lepší představu a srovnání uvedu níže jednotlivé verze:

1) květen 1912 - slova: F. S. Procházka, hudba: Karel Kovařovic

Junáci, vzhůru, volá den, luh květem bývá orosen,
sluníčko blankytem pílí: před námi pouť vede k cíli.
Junáci, vzhůru, volá den, junáci, vzhůru, volá den!

Nás neomylí nástraha, jen na stráži nám odvaha,
jsme silni svalem i duší, jak růže krásný čin sluší,
nás neomylí nástraha, nás neomylí nástraha!

A každý z nás vždy přímo stát, a před nikým šij neshýbat,
do očí pravdu a v pýše jen vlast svou výše a výše.
Tu každý z nás vždy duší stát, tu každý z nás vždy duší stát!

Chcem věrni zůstat také dál, čím k lepšímu duch mladý vzplál,
poslušni vnitřního kynu muž budem krásného činu.
chcem věrni zůstat také dál, chcem věrni zůstat také dál!

Junáci, vzhůru, volá den: buď připraven, buď připraven!
V obraně dobra a krásy dožiješ vlasti svých spásy,
buď připraven, buď připraven buď připraven, buď připraven!

2) září 1945 - upravili: Jarmil Burghauser a Kamil Bednář

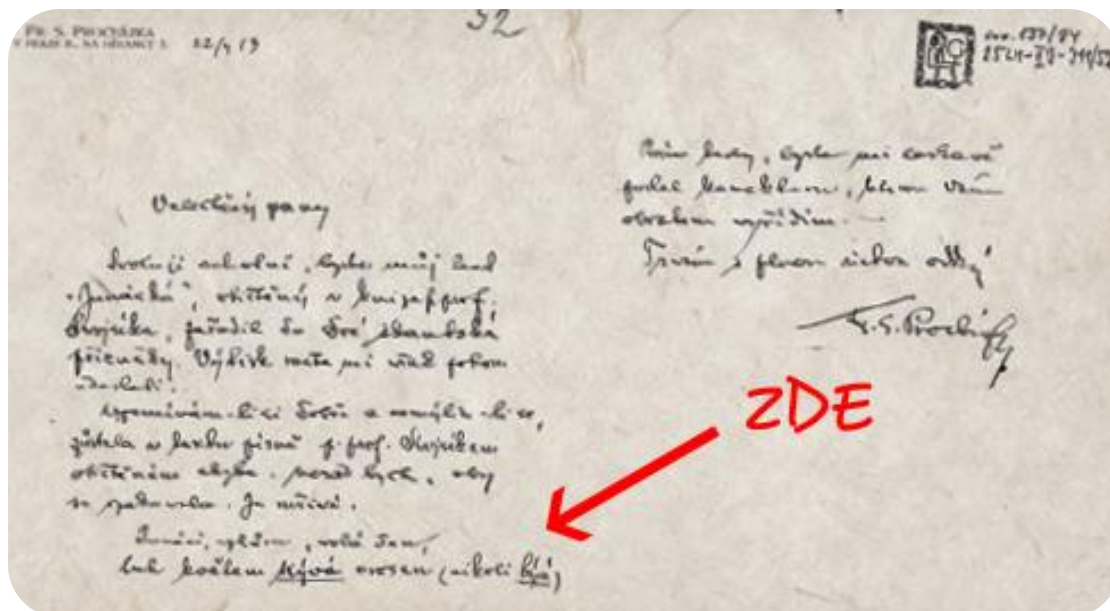
Junáci vzhůru, volá den, luh květem kývá orosen.
Sluníčko blankytem pílí, před námi pouť vede k cíli.
Junáci vzhůru, volá den, junáci vzhůru, volá den!

Junáci vzhůru, volá den, buď připraven, buď připraven!
K obraně dobra a krásy dožiješ vlasti své spásy.
Junáci vzhůru, volá den, buď připraven, buď připraven!

Z výše uvedených textů jsou patrné například tyto změny:

- Zpívá se pouze (až na výjimky) první a poslední sloka.
- V první sloce místo „... luh květem bývá orosen...“ je dnes zpíváno: „... luh květem kývá orosen...“ - avšak z korespondence mezi Milošem Seifertem (zakladatelem českého woodcrafterského hnutí) a samotným autorem hymny (F. S. Procházkou)

z roku 1913, kde Miloš Seifert Františka Procházku žádá o svolení otisknout text písně Junácká v jedné ze svých připravovaných publikací, sám autor textu zmiňuje, že pokud si dobře vzpomíná a nemýlí se, tak ve verzi otištěné v Základech Junáctví z roku 1912 je chyba. „Junáci vzhůru, volá den, luh květem kývá orosen (nikoli bývá).“¹

- V poslední sloce místo „V obraně...“ je uvedeno „K obraně...“ („Zlé jazyky dokonce tvrdí, že spojení ‚k obraně...‘ bylo do textu hymny podsunuto (?!) z někdejšího pionýrského pozdravu...“)² a na konci řádku místo „... vlastní svých spásy“ zas „... vlastní své spásy“ (což může být dáno historickým kontextem).
- V posledním verši zpíváme místo čtyřikrát „buď připraven“ větu „Junáci vzhůru, volá den, buď připraven, buď připraven!“

Na Slovensku vznikla časem i slovenská verze této hymny. Její slova jsou k dohledání na internetu.³ Originální text F. S. Procházky citlivě přebásnil do slovenštiny prozaik Milan Ferko. Skautskou hymnu si slovenští skauti ponechali i po rozdělení republiky v roce 1993.

V závěru této části práce věnované historii skautské hymny bych rád uvedl jednu zajímavost. Spisovatel František Procházka měl prostřední jméno „Serafínský“. Tak je také v některých pramenech označován sv. František z Assisi (sv. František Serafínský)⁴, což podle encyklopedie znamená: „Z lat. *seraphicus* (z hebr. *seraphim*, »serafín«). Termín užívaný v souvislosti se sv. Františkem z Assisi pro jeho vznešenou lásku.“⁵ Bohužel se mi nepodařilo dohledat další informace, které by hovořily o důvodech, proč se zrovna tak František Procházka jmenoval, nebo jestli to mělo nějakou spojitost s tím, že sv. František z Assisi je považován za patrona vlač.

¹ Magoš - magazín kmene dospělých 5/2016 (str. 9)

² Magoš - magazín kmene dospělých 5/2016 (str. 9)

³ http://zpevnik.beil.cz/B0_junacka_hymna.html

⁴ https://cs.wikipedia.org/wiki/Franti%C5%A1ek_z_Assisi

⁵ <http://www.iencyklopedie.cz/serafinsky/>

2.2. Rozbor obsahu, význam slov a veršů

Cílem této kapitoly rozhodně není text hymny jakkoliv znehodnotit, dezinterpretovat či vulgarizovat. Mou snahou je přiblížit obsah a význam slov i veršů mladému skautovi, který nemá mnoho zkušeností s četbou složitější beletrie či poezie. Starším členům našeho hnutí bude možná tato kapitola připadat zcela nesmyslná. Domnívám se však, že mladé generace tráví stále méně času s četbou kvalitní literatury a leckterým výrazům, které jsou pro ty starší generace naprosto běžné, už zkrátka ta mladá generace nerozumí. Důkazem toho nejsou jen mnohdy katastrofální výsledky u maturit z českého jazyka, ale například i trend přejímání nových výrazů vzniklých zkomolením cizích jazyků (zejména jazyka anglického) užívaných velmi často na sociálních sítích, ale i v běžném rozhovoru mezi mladými (např.: meeting, feedback, brainstorming, cool, check, book, nope apod.)

Řešením pochopitelně není staré a kvalitní texty překládat a přizpůsobovat plýtké řeči teenagerů (ostatně si ani nedovedu představit např. takového Šrámka ve verzi „hip hopu“), nicméně je potřeba eliminovat jakékoli komunikační bariéry a umožnit mladší generaci porozumět té starší a naopak (pokud spolu tedy chceme dobře vycházet a vzájemně na sebe kladně působit). Hymna má vzhledem k době, ve které vznikala, a stylu jejích tvůrců lehký impresionistický až novoromantický nádech. Jestliže chceme obsahu dobře porozumět, je třeba pracovat podobně jako s poezií. Číst slova v klidu, text rozjímat a nechat ho působit na své city. Hymna i přes svoji lyričnost obsahuje značné množství epických prvků a my můžeme v jejích jednotlivých slokách vysledovat jisté podobnosti s posláním Junáka, jeho principy, zákony i slibem. Zkusím teď v následujících řádkách vysvětlit nejasné verše a rozebrat obsah hymny z hlediska skautského zákona (přirovnat její části k jeho bodům). Tato kapitola může pomoci vedoucím v oddílech nebo družinovým rádcům, kteří se snaží vysvětlit význam hymny svému svěřenci. Jedná se o můj osobní výklad, který jsem se snažil zpracovat, jak nejlépe jsem dovedl bez úmyslu význam hymny jakkoliv zkreslit (mými pomocníky mi byly Základy junáctví, skautské metodiky a významové slovníky). Nelze jej tedy chápat jako výklad zcela přesný a musí se s ním nakládat jako s pouhou inspirací pro svůj vlastní výklad (určitě je tu velké pole pro diskuzi). Čísla uvedená v závorkách za jednotlivými verši vyjadřují, ke kterým bodům skautského zákona se alespoň z části vztahují:

Junáci, vzhůru, volá den, luh květem bývá orosen, (8)

- ... *louky (se svěží zelení ve vlhčích oblastech s větším výskytem listnatých dřevin) bývají rozkvetlé (osázené - „orosené“ - květy) / druhou verzi „luh květem kývá orosen“ bychom chápali tak, že orosený luh kývá svým květem.*

sluníčko blankytem pílí: před námi pouť vede k cíli. (3, 8)

- ... *sluníčko chvátá (od slova pílít = hnát se, spěchat) blankytem (nebem) a nabírá síly z nového jasného dne. Ani my bychom neměli zahálet: hurá do cíle naší poutě (např. naplnění našich ideálů, ale i dosažení cílů dílčích apod.)*

Junáci, vzhůru, volá den, junáci, vzhůru, volá den! (8)

Nás neomýlí nástraha, jen na stráži nám odvaha, (1, 2, 9)

- ... skaut je vždy připraven (odkaz na heslo skautů), nezmate nás žádná nástraha, poradíme si s každým problémem. „Na stráži“ nemusí znamenat jen hlídka či třeba stezka odvahy, ale obecně jakákoliv zkouška (např. nějaká skautská výzva, nebo skutečný problém ve společnosti, mezi vrstevníky, v rodině apod.) Jsme připraveni tomu odvážně čelit.

jsme silni svalem i duší, jak růže krásný čin sluší, (1, 2, 3, 5)

- ... povinnost vůči sobě (tělesná zdatnost, dobrá paměť, bdělost, pozornost apod.) Krásný a dobrý čin nám sluší jak růže. Naše myšlenky jsou uvnitř, ale činy nás prezentují vně. Jen myšlením světu nepomůžeme, je třeba se i činit (což není vždy jednoduché a stojí to námahu -> symbol růže -> odměna za utrpení). „Naší snahou nejlepší buď čin!“

nás neomýlí nástraha, nás neomýlí nástraha! (2, 9)

A každý z nás vždy přímo stát, a před nikým šij neshýbat, (1, 2, 7, 8)

- ... tento verš lze chápat jako věrnost a oddanost skauta, jeho neústupnost, nebojácnost. „Skauti nelekají se obtíží, nestěžují si, neklejí, nýbrž jdou s úsměvem prozpěvující si.“ (Svojsík, 1912)

do očí pravdu a v pýše jen vlast svou výše a výše. (1, 3, 6, 7)

- ... skaut je pravdomluvný. Pýcha je dnes často chápána automaticky pejorativně, nicméně tehdy se tím myslela především opravdová hrdost. Tedy v opravdovosti jedneje pro dobro své vlasti, neboť jsme na ní hrdí a hrdí pak můžeme být i na sebe.

Tu každý z nás vždy duší stát, tu každý z nás vždy duší stát! (2, 4, 6, 7)

- ... národní uvědomělost: „tu“ - ve vlasti z nás každý stojí (jsme každý Čechem), tu budeme vždy duší stát (srdcem budeme vždy Čechem), ale i uvědomělost mezinárodní, humanistická (pacifismus) - jsme děti jedné Země -> „tu každý z nás vždy duší stát“ -> pečujme o svůj domov i své bratry a sestry.

Chcem věrni zůstat také dál, čím k lepšímu duch mladý vzplál, (2, 10)

- ... čím více jsme zapálení (hoříme pro skautské ideály), tím více chceme zůstat těmito ideálům věrni.

poslušni vnitřního kynu muž budem krásného činu. (1, 2, 3, 10)

- ... v souladu s naším svědomím (poslušní našich vnitřních podnětů) budeme konat dobré skutky. Slovo „muž“ je dáno historickým kontextem (Odbor pro dívčí výchovu skautskou byl založen až roku 1915 - tedy až tři roky po vydání knihy Základy junáctví).⁶

Chcem věrni zůstat také dál, chcem věrni zůstat také dál! (2)

Junáci, vzhůru, volá den: buď připraven, buď připraven! (8, 10)

V obraně dobra a krásy dožiješ vlastní svých spásy, (2, 4, 6)

-... můžeme to vykládat jak z hlediska ekologie (ochrana přírody), tak hlediska politického a humanistického (obrana morálních hodnot, svobody, demokracie). Obrana a ochrana dobra ve smyslu zachování harmonie a míru -> spásy naší vlasti (dnes v globálním pojetí Země).

buď připraven, buď připraven buď připraven, buď připraven! (10)

⁶ https://cs.wikipedia.org/wiki/Junák_-_český_skaut

Skautský zákon v aktuálním znění / výtažky ze Základů junáctví (str. 674 - 677):

- 1) **Skaut je pravdomluvný.** / Prvním vůdcem junáka je pravda a z toho jednání pak vyplývá důvěra, které se každý skaut těší.
- 2) **Skaut je věrný a oddaný.** / Junák je v pravém smyslu loyální.
- 3) **Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.** / Povinností junákovou je býti jiným užitečný a pomáhati jim.
- 4) **Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.** / Junák je přítelem každému člověku a bratrem každého skauta, ať náleží třídě společenské kterékoliv.
- 5) **Skaut je zdvořilý.** / Junák je zdvořilý ke všem, zejména však je ohleduplný k ženám a dětem, k učitelům, spisovatelům, zasloužilým mužům, starým lidem a mrzákům.
- 6) **Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.** / Junák je ochráncem zvířat před trápením a nezabíjí zbytečně ani toho nejmenšího tvora; zabiti zvíře pro potravu je dovoleno.
- 7) **Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.** / Junák je poslušen rozkazů svých rodičů, vůdců a rádců v družině a vůbec každého představeného bez výhrady.
- 8) **Skaut je veselý myslí.** / Junák se usmívá a prozpěvuje si za všech okolností.
- 9) **Skaut je hospodárný.** / Junák je šetrný; schrání si každý halěř, který může ušetřiti a ukládá do banky nebo do spořitelny, aby měl zálohu pro zlé časy a nepřipadl na obtíž jiným, aby mohl jiným pomáhati, jsou-li v nouzi.
- 10) **Skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutcích.** / Junák je čistý v myšlení, v slově i konání.

2.3. Hudba v Junáku

Hudba má ve skautském hnutí při výchově dětí i mládeže bezesporu nenahraditelnou váhu. Písně jako skautská hymna, večerka i rituální písně (které zaznívají u různých slavnostních obřadů), ale i společné zpěvy s kytarou u večerních táborových ohňů, družinové popěvky na schůzkách i výpravách, ty všechny hrají nezastupitelnou roli v utužování kolektivu i osobním rozvoji. A především právě při sdílení těchto silných okamžiků v doprovodu dobře naladěné hudební atmosféry můžeme společně zakoušet nepopsatelné chvíle, které se nás všech dotýkají v nitru našeho srdce. Zpěv podle mého názoru ideálním způsobem naplňuje všechny skautské principy: povinnost vůči sobě, ostatním i nejvyšší Pravdě a Lásce. A hudba dřímá v každém z nás, i když si často myslíme opak. Jak sám Karel Hoffmeister uvádí v Základech junáctví: „*Neboť hudební duše hlásí se zpravidla sama o svá práva hlasem, jehož nelze umlčet. Ale hledá často cesty svého rozvoje v temnotách, bloudí a tápá, probíjí se těžce ku světlu, ubíjí se třeba...*“ (Svojsík, 1912)

Důležitou součástí skautské hudební činnosti mohou být i besídky, či akademie, které oddíly často připravují pro rodiče a veřejnost. (Vítková, 2012) Nezapomeňme, že i Svojsík (který se svým Českým pěveckým kvartetem procestoval např. i Ameriku a jehož zásluhou

byla v roce 1907 značně rozšířena působnost hudebního odboru Umělecké besedy) podnítil vznik řady skautských písní a podobně jako Robert Baden-Powell nabádá mládež (v duchu jednoho z bodů našeho skautského zákona) ke zpěvu: „*Takže když se vám všechno pokazí, jen se usmějte a zazpívejte si jako drozd: ‚Vydržet, vydržet, vydržet!‘ a lehko se z toho dostanete.*“ K tomu ještě dodává, že je večer u ohně dobré hrát scénky, recitovat a především zpívat písně. „*Měli by se zapojit všichni skauti, ať už si myslí, že na to mají, nebo ne.*“ Mimo to se u pojednání o výchově tělesné zmiňuje, že „*zpívání kromě uměleckého zážitku rozvíjí správné dýchání a posiluje srdce, plíce, hrudník i hrdlo.*“⁷

Málokdo by asi pochyboval o značném významu hudby a písně ve výchově. Je to jedinečný instrument, jak lze pronikavě působit do hloubky člověka, podílet se na jeho vývoji, usměrňovat jeho nálady a vnitřní pocity. Je to nástroj k vytvoření výjimečného prostředí a okamžiků. Umožňuje nám hudebně podkreslit mluvené slovo např. při slavnostních momentech či vážných promluv vůdců u táborových ohňů. Jindy může sloužit k podpoře pracovního výkonu nebo morálky při dlouhodobém a náročném úkolu (putování apod.) A hlavně udržuje naši mysl veselou!

S dětmi ve skautských oddílech ale hudebně výrazně aktivněji pracujeme málokdy (alespoň takovou zkušenost mám z většiny oddílů, co znám). V současnosti je už takový trend, že se zkrátka s dětmi ve školkách, školách, ale ani v rodinách příliš mnoho nezpívá: „*... předpoklady dětí pro zpěv jsou v posledních letech stejné, jako byly dříve. Změnily se jen vnější společenské podmínky a zájmy dětí. Děti dnes nemají potřebu zpívat, neprocvičují svůj hlas... Je třeba hledat nové cesty, jak znovu podnítit jejich zájem o zpěv.*“ (Tichá, 2005) A právě takovou roli by měl podle mě Junák zastávat. Ukažme dětem kouzlo společného zpěvu. Probudíme v nich hudební citění a nabídneme jim tak to, co hudební rozvoj poskytuje - tedy rozvoj osobní, tělesný i duchovní. Jinými slovy: zážitky a přátelství, mimořádné okamžiky a odolnost i vytrvalost v těžkých chvílích.

2.4. Symboly a rituály v oddílech a družinách

Zpívání hymny a nástupy u stožáru na skautských táborech můžeme určitě do jisté míry považovat za rituály. Jaký vliv vlastně mají tyto společně sdílené chvíle na vývoj člověka? Jak působí na mladého skauta a jak se podílejí na utváření jeho charakteru? Rituály a symboly lidské pokolení provázejí už od pradávna. Nejprve se jednalo např. o znaky kreslené do písku, vyřezávané do dřeva, malované na jeskynní stěnu apod., kdy se poprvé z hmoty, či z nějakého předmětu stávalo něco osobního a duchovního. (Fromm, 1999) Rituály bývaly spojené s prapodivnými přírodními jevy (blesk, oheň, zatmění slunce). Lidé se prostřednictvím různých obřadů snažili sblížit sami se sebou a s přírodou kolem (se světem - s bohem). Cíle, které sledovali, mohly být odlišné. Někdy se vyšším silám pokorně ukláněli,

⁷ Scouting for Boys, Robert Baden-Powell

jindy jim děkovali, nebo je o něco žádali, nebo se s nimi jen chtěli dostat do kontaktu a zažít jakousi harmonii s vesmírem. Kromě této duchovní stránky měly ale (a mají) rituály i významnou roli socializační a výchovnou. Byly to ty momenty (a dodnes jsou), kdy se např. při nějaké slavnostní a výjimečné příležitosti předávala generační moudrost, nebo se zasvěcoval jedinec do tajemství rodiny, nebo se třeba z mladého muže stával bojovník atp. Vztah mezi symboly a rituály je velmi blízký, protože se často právě prostřednictvím rituálů mohou symbolicky manifestovat různé hodnoty nějaké skupiny, která je provádí, a tím si je ona skupina dále lépe osvojuje a prohlubuje. *„Každá společenská skupina (rodina, strana, olympijská sportovní organizace a přirozeně také náboženské společenství) potřebuje tyto komunikativní konstrukce chování, pomocí nichž vyjadřuje a nachází svůj vlastní profil.“* (Olejšek, 2008)

I přesto, že dnes existuje velké množství skautských organizací po celém světě, snažíme se udržet pocit sounáležitosti a zdůraznit naši jednotu v našich skautských ideálech. To, co nás spojuje, je především právě naše symbolika a naše rituály. Jsou to jisté zvyky a konvence, které reprezentují naše principy a náš přístup k okolnímu světu - skaut jako symbol míru, spravedlnosti, svobody, atd. K těmto mezinárodním symbolům patří beze sporu: skautský slib a zákon, skautské heslo, signál i příkaz, skautská lilie, skautský pozdrav, skautská večerka (Gilwellský kruh), skautský kroj, mezinárodní hymna, patron skautů (sv. Jiří), atd. Společnou symboliku sdílíme (či se velmi podobá) i napříč naší organizační struktury u vlčat, světlušek i roverů a rangers („Ich dien“). Všechny tyto mezinárodní symboly a zvyky se pochopitelně promítají v symbolice jednotlivých skautských organizací i jejich jednotkách (střediscích, oddílů, družin). Každé středisko, oddíl, ale i družiny mívají svoji individuální historii a tradici, od které se pochopitelně odvíjí i jejich symboly a rituály. Tradičně tyto jednotky (pod úrovní střediska) mají své vlastní vlajky, kroniky, znaky (erby) a pokřiky, které vlastně svým způsobem plní funkci hymny (jakýsi společný veřejný projev sounáležitosti v jedné smečce) - jen si zkusme vybavit, při jakých příležitostech se pokřik používá (začátek schůzky, příprava na hru, oslava vítězství ve hře, slavnostní momenty a chvíle, nástupy, skautské závody, táborové ohně apod.) I název družiny a oddílů zpravidla nějak souvisí s jejich historickým vývojem. Veškerá symbolika a zvyky jsou zkrátka jen snahou vyjádřit své společné kořeny, zásady, pravidla, hodnoty i cíle. Je to bezesporu velmi silný nástroj, jak v dětech, mládeži i dospělých probudit a udržet smysl pro solidaritu, odpovědnost, důstojnost, ohleduplnost aj.

Podrobně o skautské symbolice pojednává např. brožura Skautská symbolika (dostupná na internetu)⁸, knihy Skauting, Junácká symbolika (Jan Čáka) a něco nalezneme i ve stezkách a metodikách. Nicméně detailní rozbor symboliky není hlavním cílem této práce a proto bych se posunul dál.

Již jsem zmínil existenci jakési mezinárodní skautské hymny. Protože je tato práce o naší české junácké hymně, chtěl bych trochu prostoru věnovat v této podkapitole právě i skautské hymně mezinárodní. Abych byl tedy úplně přesný, jedná se o hymnu ISFG (tedy o hymnu mezinárodní organizace International scouts and guides fellowship) z roku 1996. Pro

⁸ <https://casopisy.skaut.cz/knihovna/474>

tvorbu této hymny byla vyhlášena soutěž v roce 1995. Po vítězství této skladby, která se soutěže zúčastnila, se ISGF dohodla na jejím oficiálním znění a byla přeložena do několika významných jazyků (v dnešní době je již přeložena do většiny jazyků všech národností, které jsou v organizaci ISGF zastoupeny)⁹. Svého českého překladu se dočkala v roce 2000. Nejedná se pouze o doslovný překlad, ale přímo o zpěvnou verzi vystihující smysl originálního textu. „Na zpracování české verze se účastnila řada členů kmene dospělých. Definitivní podobu ustálili Ivo Slavíček z Karlových Varů a Zdeněk Kolečkář z Brna.“ (Vítková, 2012)

Ukázka anglického textu hymny ISGF:

1.) We're men and women joined together
by a strong thread of unity.
Just like the Scouts and Guides around the world,
we strive to make it free.

ref.: We are a fellowship and we try
to reach all under the Sun.
No matter what our colour or creed,
we'll work together 'til we see the need is gone.

2.) We are led forward by our promise
We share the vision of B-P.
We love our God,
We serve the world we share,
We live in harmony.

ref.

2.5. Táborové nástupy

Táborové nástupy jsou svým způsobem také rituály. Mají symbolický ale i praktický význam. Na táborech jimi zahajujeme a ukončujeme dny. Představují se na nich jednotlivé družiny, vzdáváme hold novému dnu, naší vlasti, našemu hnutí a připomínáme si zpěvem skautské hymny sounáležitost s našimi bratry a sestrami. Doteď, když slyším hymnu na ranním nástupu (kde zpravidla u nás v oddíle zpíváme první sloku hymny skautské), okamžitě se mi vybaví pocit, který jsem vždycky míval na skautských nástupech už od malička. Člověk se skrz tuto rituální asociaci dostává do určité nálady a harmonie (podobně to funguje při rituálech jiných např. táborových ohňů apod. - z domova a rodin známe třeba i případy jako

⁹ <http://www.isgf.org/index.php/en/about-isgf>

jsou Vánoce a Štědrý den, Nový rok, začátek školního roku aj.) Praktickým významem nástupu je potom většinou nějaké hromadné sdělení informací, výměna názorů, připomínkování a kritizování, ale i děkování atd. - to vše může dobře a efektivně fungovat jednak díky společnému naladění (již ona zmíněná funkce rituální asociace) a jednak díky formálnímu a důstojnému charakteru tohoto rituálu. Všichni dobře víme, jak nástupy fungují, jaké jsou zde pravidla, kdo má jaké přednosti a povinnosti (vedoucí tábora, vlajková četa, družinová rádčová atd.) a to všechno velmi často bez toho, aniž bychom museli tato pravidla někde vypisovat. Jsou to přirozeně vyplývající charakteristiky nástupů, které velmi rychle pochytí i nováček bez nějakého zevrubnějšího vysvětlování. I tak se ale mohou nástupy u jednotlivých oddílů a na jednotlivých typech akcí mírně lišit. Neexistuje žádný oficiální předpis, který by popisoval nebo nařizoval, jak má takový skautský nástup vypadat a probíhat. V každém případě už jenom pro rituální povahu této činnosti je na místě dodržovat patřičnou míru důstojnosti, formálnosti a projevit úctu státní symbolice při vztyčování a snímání státní vlajky. Jak vypadá takový standardní táborový nástup a v čem se většinou liší?

Už způsob svolávání účastníku tábora na nástupu může být velmi různý. Někde je zvykem zvonit na zvon, jinde se nástup signalizuje píšťalkou v Morseovce (tradičně jako písmeno „N“, ale zažil jsem například i písmeno „D“ jako nástup družin a písmeno „X“ jako velký nástup). Raritou je dnes pak svolávání trumpetou. Samotnému nástupu většinou předchází ještě 5minutová příprava na nástup, během které by táborníci měli zanechat veškeré své činnosti, obléknout se do krojů (kde je to zvykem) a dostavit se mezitím ke stožáru (či alespoň do jeho blízkosti). Vlajkovou četou tvoří zpravidla 2, nebo 4 lidé. Při ranním nástupu se státní vlajka vztyčuje a při večerním zase snímá. Tento akt je provázen zpíváním hymny státní, junácké hymny, nebo oddílové hymny. Jinde se zase třeba ráno zpívá hymna junácká a večer hymna státní. Někde se ráno zpívá první sloka junácké hymny a večer sloka druhá (resp. pátá), nebo se večer zpívá u spouštění státní vlajky Večerka. Na lesních školách se můžeme setkat i se zpěvem čtvrté sloky hymny junácké. Tak či onak vlajku vždy zdravíme důstojně skautským pozdravem. Forma, kterou sestavují skauti kolem stožáru, může být také různá. Nejčastěji se setkáváme se čtvercem, ale může se jednat i o půl kruh oproti vedení, co stojí v jedné linii, nebo různé zástupy atd. (třeba na skautských závodech, setkáních atp.) Kolem stožáru si většinou skauti tvoří ozdobný kruh, kam umísťují družinové vlajky, nebo špalek, do kterého se zasekává sekera (znak lesních škol). V tomto prostoru by se kromě vlajkové čety neměl nikdo pohybovat. *„Ranní a večerní nástup ke státní vlajce je asi nejoficiálnější táborový rituál. Přestože se vždycky najde někdo, kdo je ochoten o tom diskutovat ... na skautský tábor to rozhodně patří!“¹⁰*

¹⁰ https://www.gewiki.cz/Rituály_skautského_tábora

3. Praktická část

3.1. Družinový orchestr

(vhodné jako program na schůzku)

V této aktivitě dětem představíme, jak vzniká zvuk, jaký je rozdíl mezi hlukem a tónem (a co určuje jeho hloubku a výšku). Děti si prakticky vyzkouší tvorbu určitých tónů na svém vlastním jednoduchém hudebním nástroji, který si samy sestaví. Pochopí princip ladění a základní fyzikální vlastnosti zvuku. Dohromady potom mohou zahrát libovolnou píseň. My s nimi zkusíme sestavit takový orchestr, který bude schopný proměnit zapsané noty junácké hymny v libozvučnou melodii. Pokud je družin na schůzce více, můžeme v závěru schůzky porovnat jejich výsledky, nebo zahrát hymnu společně (pokud jsou děti starší a jde jim to dobře, lze zahrát hymnu třeba i dvojhlasně apod.) Podle našich možností a potřeb celou aktivitu potom řídí buď rádce družiny, nebo jiný zkušený vedoucí. Je vhodné děti nechat samy hádat a přemýšlet, jak dané věci fungují, a postupně je navádět ke správnému výsledku.

Pomůcky: PET láhve / skleněné lahve, trychtýř, rybářský vlasec / silnější provázek / silnější gumička, stůl, dvě pevné tyčky cca o průměru 1 cm, kytara, ladička / chytrý telefon s aplikací pro ladění (nebo lze pro ladění využít kytaru, či jiný nástroj)

A) Společné bádání:

1. *Pozorujte ukázkou hry na kytaru. Jak vzniká její zvuk? Jak se na ní hrají různě silné tóny? Jak se hrají tóny různé výšky?*

- **Vznik tónu:** prst rozkmitá strunu -> pravidelné kmitání -> tón / nepravidelné -> hluk
- **Hlasitost tónu:** různá síla brnknutí do struny
- **Výška tónu:**
 - různě silné struny mají různou výšku (silnější nižší, tenčí vyšší)
 - napínáním (laděním), nebo zkrácením struny (delší a méně napnutá má hlubší tón, kratší a více napnutá má vyšší tón) -> změna frekvence kmitání -> vyšší frekvence = struna rychleji kmitá -> vyšší tón X nižší frekvence = struna kmitá pomaleji -> nižší tón

2. *Dovedete vysvětlit, jak se chová motor při řízení auta (řazení a přidávání plynu) z hlediska vydávání zvuků? Kdy vydává vyšší tóny (více kmitá), kdy naopak tóny nižší (méně kmitá)?*

- Vyšší tóny vydává motor při vyšších otáčkách (přidávání plynu, podřazení).
- Nižší tóny vydává motor při nižších otáčkách (ubrání plynu, zařazení vyššího stupně).

3. *Jaký význam má duté tělo kytary? Jak se chová kytara při zakrytí dutého otvoru, nebo při tlumení jejích vibrací rukou?*

- Duté tělo kytary (vzduch uvnitř) se rozkmitá od kmitání strun a zvuk se zesílí. Tělo kytary tedy funguje jako rezonátor (šíří zvuk do okolí). Když rukou tlumíme vibraci těla, nebo zakryjeme kruhový otvor, hlasitost zvuku se zeslabí.

B) Konstrukce jednostrunné kytary:

Vlasec přetáhneme podélně přes stůl (na délku stolu) a na jedné straně ho připevníme (uvážeme, přilepíme atd.) Podle délky stolu upravíme délku provázku (stačí, aby druhý konec přesahoval o cca půl metru). Vezmeme prázdnou láhev a do poloviny ji naplníme vodou. Druhý volný konec vlasce upevníme k hrdlu láhvi a láhev uzavřeme (u PET lahve stačí jen konec párkrát obmotat kolem hrdla, a pak jen zašroubovat víčko). Takto připevněnou láhev zavěsíme na druhém konci stolu. Tím bychom měli získat napnutý vlasec přes celou délku lavice. Když pod něj nyní umístíme dvě pevné tyčky, můžeme brnkáním vytvářet různé tóny v závislosti na tom, jak daleko budou tyčky od sebe umístěné. Výšku tónu lze také upravit pomocí množství vody v láhvi (čím bude těžší, tím vyšší tóny získáme, protože vlasec bude napnutější).

Pokud jednu z tyček umístíme k jedné hraně stolu, můžeme potom pomocí druhé hledat jednotlivé tóny na různých stupnicích (třeba C dur) pomocí jiného nástroje. Na stole si pak jednotlivá místa, kde má být tyčka umístěna (aby udělala patřičný tón), můžeme označit čarou třeba měkkou tužkou, křídou, nebo něčím jiným, co poté půjde dobře smít. Případně můžeme přes stůl přetáhnout balicí papír a čáry zakreslovat přímo tam. Nastavováním tyčky pak lze zahrát libovolnou píseň třeba právě v C dur.

C) Konstrukce píšťal:

Naplníme jednu láhev do půlky vodou (můžeme si pomoc trychtýřem). Zkusíme téměř vodorovně fouknout do vršku jejího hrdla (je třeba metodou pokus-omyl najít ten správný úhel), aby se láhev hlasitě rozezvučela. Co vytváří zvuk? Voda, nebo vzduch? Zkusíme z láhve vylít všechnu vodu, a pak pokus opakovat. Uslyšíme, že láhev zvuk vydá. Když tentokrát láhev dolijeme vodou úplně k vršku hrdla a zkusíme do ní fouknout, neuslyšíme nic. Zvuk totiž vzniká rozkmitáním vzduchu (vzduchového sloupce v láhvi). Lépe je zvuk slyšet v případě použití láhve z pevnějšího materiálu (sklo, plech). Množství vody pouze ovlivňuje výšku tónu (množství rozkmitaného vzduchu, resp. frekvenci jeho kmitání). Čím méně vody v láhvi zůstane, tím nižší je její tón. Tímto způsobem (přidáním, nebo odebráním vody z láhve) můžeme vytvořit jednotlivé tóny určité stupnice (třeba zase C dur) a poté foukáním do patřičných láhví zahrát určitou melodii.

D) Hrajeme junáckou hymnu:

Je jedno, který z výše uvedených nástrojů ke hraní hymny použijeme, vlastně je můžeme klidně i zkombinovat. V případě, že pracujeme s píšťalami (láhvemi), může každý tón obsluhovat jiný člen družiny. Záleží na počtu dětí - někdy je třeba, aby někdo vydával tónů více. Proto, abychom byli schopni zahrát junáckou hymnu¹¹, budeme potřebovat následující tóny: **g, a, h, c¹, d¹, e¹, f¹, fis¹, g¹**. A hrajeme (podle sluchu a znalosti melodie hymny ladíme rytmus):

e ¹ c ¹ d ¹ e ¹ c ¹ f ¹ e ¹ d ¹ e ¹	Junáci vzhůru, volá den,
e ¹ c ¹ d ¹ h a h c h	luh květem kývá orosen.
h g a g h c ¹ d ¹ h	Sluníčko blankytem pílí
d ¹ d ¹ e ¹ d ¹ e ¹ fis ¹ g ¹ e ¹ d ¹	před námi pouť vede k cíli.
e ¹ c ¹ d ¹ e ¹ c ¹ f ¹ e ¹ d ¹ e ¹	Junáci vzhůru, volá den,
f ¹ e ¹ d ¹ g ¹ c ¹ f ¹ e ¹ d ¹ c ¹	junáci vzhůru, volá den!

3.2. Skautská choreografie

(vhodné na tábor, kde je přítomno více dětí)

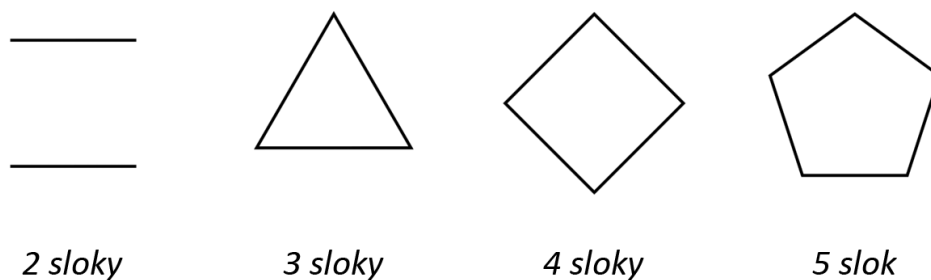
Cílem této aktivity je představit dětem hymnu v jejím celém původním znění přirozenou a aktivní formou, probudit u dětí zájem o porozumění jejího textu, podpořit jejich schopnost vyjadřovat hodnoty, umožnit jim diskutovat nad skautskými principy a v neposlední řadě povzbudit týmovou spolupráci a podpořit zdraví tělesný pohyb.

Pomůcky: text junácké hymny (např. v Základech junáctví)

Hned ráno, nebo během dopoledne utvoříme podle počtu dětí pět skupinek alespoň po pěti členech (v ideálním případě). Máme-li na táboře přirozené družiny, bylo by vhodné nechat děti pracovat v nich (i v případě, že je družin méně než 5). Každá skupinka dostane na starost vytvořit a nacvičit choreografii k jedné z pěti slok junácké hymny (je-li skupin méně, pak musíme některou sloku vynechat). Na přípravu by měly mít děti celý den (v času svého volna, o poledním klidu, nebo můžeme přímo pro tento nácvik vymezit část harmonogramu dne). Měli by všichni vycházet se stejné základní formace - z řady, kdy jednotliví členové stojí bok po boku vedle sebe, abychom ze všech pěti skupin mohli v závěru utvořit pravidelný

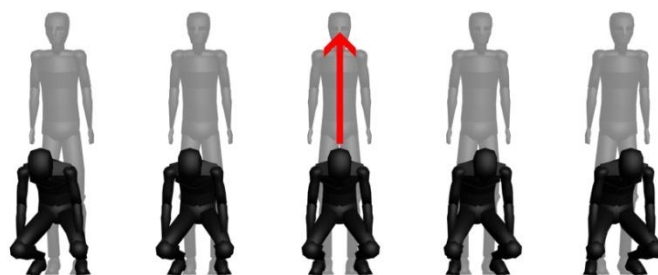
¹¹Novou verzi podle nahrávky: <http://veverky.vanaivan.cz/wp-content/uploads/skautska-hymna.mp3>

pětiúhelník (resp. takový mnohoúhelník, kolik máme skupin - tedy s kolika slokami pracujeme.) V tomto finálním útvaru budeme potom postupně každou choreografii předvádět. Každou skupinku by měl vést alespoň jeden vedoucí, který dětem bude radit, bude s nimi diskutovat o obsahu jejich sloky, bude je navádět správným směrem a hlavně (protože to není snadný úkol) bude děti motivovat a pomáhat jim tak, aby si tuto aktivitu všichni užívali.

Přednes konečné sestavy je dobré naplánovat na večer nejlépe k táborovému ohni. Před samotným výstupem může některý z vedoucích říct pár slov k historii hymny i historii Junáka obecně. Všichni by poté společně měli utvořit patřičný mnohoúhelník kolem ohně (tedy v plném obsazení pětiúhelník) a postupně začnou za zpěvu junácké hymny (pro ulehčení mohou zpívat jen ti, co zrovna stojí v klidu) předvádět jednotlivé sloky (choreografie). V závěru si celá akce zaslouží patřičné poděkování a pochvalu. Věřím, že výsledky mohou být kolikrát velmi znamenité. Pokud se aktivita dětem líbila a zbývá do konce tábora ještě dost času, je možné ve zbývajících dnech naučit děti všechny vymyšlené choreografie ke všem slokám a poslední den můžete zkusit zpívat a tančit vše dohromady (za společného zpěvu).

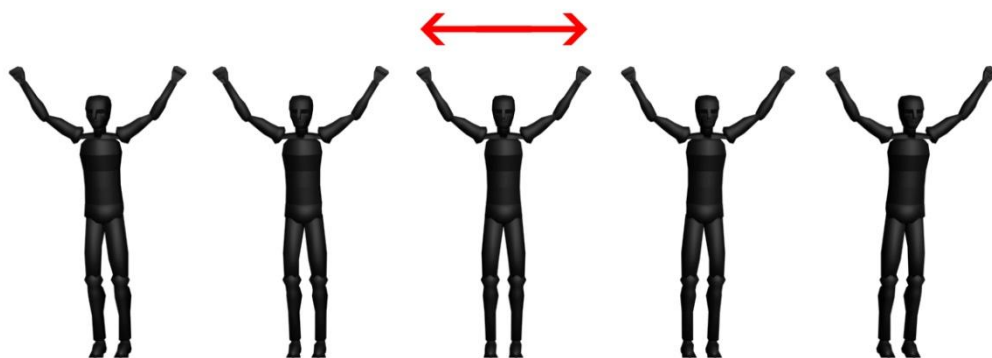
Zde je symbolické znázornění příkladu, jak by mohla vypadat choreografie pro první sloku - „*Junáci vzhůru, volá den, luh květem kývá orosen. Sluníčko blankytem pílí, před námi pouť vede k cíli. Junáci vzhůru, volá den, junáci vzhůru, volá den!*“:

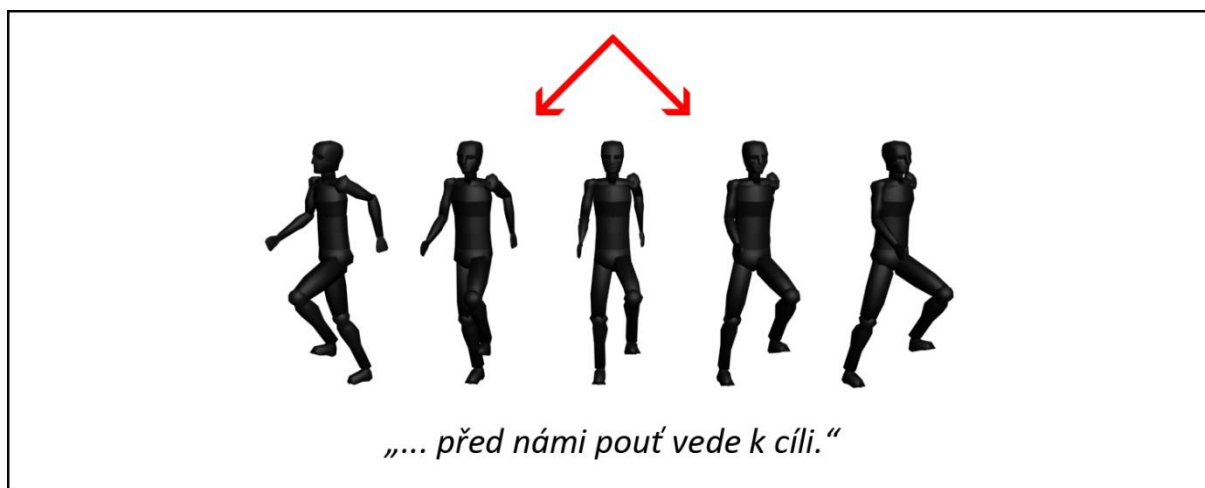
„Junáci vzhůru, volá den...“

„... luh květem kývá orosen.“

„Sluníčko blankytem pílí...“

- zde se opakuje první úsek: „Junáci vzhůru volá den...“ -

3.3. Po stopách junácké hymny

(vhodné na vícedenní výpravu i na tábor)

Cesta junácké hymny by měla být jakousi nezávodní trasou, na které se všichni zúčastnění ve formě hry seznámí s textem hymny a její historií. Úkoly a výzvy, které se na trase budou plnit, nebudou nijak hodnocené (děti se snaží plnit vše, jak dovedou nejlépe - po skončení závodu by mělo proběhnout celkové zhodnocení v podobě společné reflexe řízené nějakým schopným vedoucím). Závodní trasa, nebo okruh se sestaví z 5 disciplín, přičemž každá tato disciplína bude reprezentovat jednu sloku (náplň úkolu, který se zde bude plnit, bude co nejlépe odpovídat tomu, co vyjadřuje daná sloka). U každého úkolu vedoucí, který ho bude mít na starost, přečte tu část hymny, kterou jeho úkol představuje. Po cestě na trase budou ještě rozmístěny mezi stanovišti různé útržky z historie hymny (vytištěné, nebo napsané odstavce, či věty na papíře) a na konci závodu bude každého čekat bonusový dotazník (s otázkami týkajícími se právě historie hymny), ve kterém může ukázat, co se

během cesty naučil. Po skončení této aktivity je třeba udělat společnou reflexy, kde se děti podělí o své zážitky a vymění si názory třeba o tom, který z připravených úkolů pro ně byl na trase nejvíce náročný a proč. Stanoviště, text shrnující historický vývoj hymny i dotazník si můžete vymyslet a vypracovat vlastní, nicméně zde uvádím nějaké příklady a tematické oblasti, z nichž lze při přípravě úkolů čerpat:

A) Stanoviště:

- 1. sloka** - *šplh na laně, běh s těžkým břemenem (batož s láhvemi naplněnými vodou), člunový běh, Setonův běh¹², rozcvička, fyzicky náročný úkol...*
- 2. sloka** - *práce s nástroji, tvořivá činnost, škrabání brambor, vázání uzlů, překážková dráha, překonávání strachu, kritické myšlení, logické úkoly a hádanky, hlavolamy...*
- 3. sloka** - *já občan, moje vlast, lidstvo, hledání míst na mapě podle fotek, střelba z luku, střelba ze vzduchovky, demokratické principy, mír, propojenost světa, tolerance, odlišnost jako hodnota...*
- 4. sloka** - *běh důvěry, zkouška poctivosti, zkouška vytrvalosti, duchovní život, spiritualita, vztahy, meditace, rituály, pravda a láska, naslouchání, empatie, smysl života...*
- 5. sloka** - *řešení krizových situací, první pomoc, orientace v terénu, vnímání krásy přírody, poznávání rostlin a živočichů, sbírání odpadků, hodnota přírody, vnímání krásy, globální problémy, různost světa...*

B) Text:

Poprvé se skautská hymna objevila v roce 1912 v knize Základy junáctví, pro kterou zde vyčlenil prostor na posledních stránkách zakladatel českého skautského hnutí Antonín Benjamín Svojsík - píseň byla nazvaná „Junácká“. Hymna je dílem dvou autorů: Svojsík požádal svého přítele básníka a redaktora Františka S. Procházku o napsání textu, který by zpěvnou formou vyjádřil junácké principy. Slova poté zhudebnil Karel Kovařovic, tehdejší šéf opery Národního divadla.

Počátkem 20. let se původní čtvrtá sloka písně Junácká („*Chcem věrni zůstat také dál...*“) stala hymnou lesních škol. Během období 1. republiky byly pořízeny první zvukové nahrávky. Skladby interpretovaly pěvecký sbor Bakulovi zpěváci a taneční orchestr R. A. Dvorského.

Junácká hymna se pro svou oblíbenost mezi prvními skauty rychle rozšířila. Nicméně původních pět slok se zdálo být pro běžné použití příliš mnoho, a tak se hymna zkrátila na sloky pouhé dvě (první a poslední). Po druhé světové válce, kdy došlo k obnovení Junáka, se takto upravená hymna oficiálně schválila. Tehdy, než nabrala podobu, jak jí dnes všichni dobře známe, prošla ještě drobnými úpravami pánů Jarmila Burghausera a Kamila Bednáře.

¹² Kamen nebo tenisové míčky jsou rozestavěny ve vzdálenosti 1 m, s každým kamenem je nutné se vrátit na start a kámen přesně umístit (např. do krabice s otvorem, aby se vyloučilo házení). Pozor, disciplína je fyzicky náročnější, než vypadá, to se ale dá dobře ovlivnit počtem kamenů (od 6 do 12).

V roce 1969 byla vydána gramofonová deska se studiovou nahrávkou. V průběhu let vznikla i verze pro oddíly neslyšících skautů. Jedná se o videonahrávku první sloky hymny ve znakové řeči. Pro skauty na Slovensku přebásnil originální text F. S. Procházky prozaik Milan Ferko. Skautskou hymnu si slovenští skauti ponechali i po rozdělení republiky v roce 1993.

C) Dotazník:

1. Ve kterém roce vznikla junácká hymna a kdo byli její autoři?
2. Kolik měla původní verze slok a jak byla oficiálně skladba nazvaná?
3. Kdy došlo k úpravě hymny a jejímu zkrácení, kdo se o to zasloužil?
4. Byly pořízeny nějaké nahrávky hymny? Kdy?
5. Kdo přepracoval původní text junácké hymny do slovenského znění?

4. Závěr

V této práci jsem se pokusil shrnout a vysvětlit význam skautské hymny, představit její historii a popsat vývoj jejího formování. Práce by měla pomoci činovníkům a družinovým rádcům v oddílech, kteří se s touto tematikou setkávají např. při plnění stezek. Jedná se tedy o jakýsi manuál, ve kterém kromě teoretické části najdou vedoucí tipy a rady, jak zařadit práci se skautskou hymnou do programu schůzky, výpravy či tábora. Práce by také mohla být podnětem pro diskuzi nad smyslem rituálů, táborových nástupů, zpívání skautské hymny a vedení dětí k hudebně aktivnímu životu (zpěv, tanec, hra na nástroj apod.) Při sepisování tohoto díla jsem se záměrně zaměřil pouze na hymnu junáckou a práci s dětmi ve skautském věku, nicméně i hymny vlčat a světlušek by si zasloužily zpracování podobného pojednání. Snad se tato práce stane inspirací pro další díla podobného charakteru.

V úplném závěru bych chtěl poděkovat všem organizátorům lesní školy Protos, že měli dost sil a nadšení tuto inspirativní lesní školu uvést v chod. Poděkovat bych měl také Benymu za pomoc při zpracovávání této práce a Rysovi za jeho vhodné připomínky k některým jejím částem.

Michal Lyga - Svižník

Seznam použité literatury:

BADEN-POWELL, R. *Na pomoc skautským vůdcům*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., 2006.

ČERNOHORSKÝ, V. (ed.) *Metodika pro oddílovou praxi*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s. 2015

FROMM, E. *Mýtus sen a rituál*. Praha: Aurora, 1999.

OŠLEJŠEK, K. *Symboly a rituály ve skautském oddíle*. České Budějovice: 2008. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, Pedagogika volného času.

SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. Praha: Grada Publishing a. s., 2007.

SVOJSÍK, A. B., aj. *Základy junáctví*. Praha: České lidové knihkupectví, 1912.

SVOJSÍK, A. B.; ŠANTORA R., ed. *Signály z neznáma*. Praha: Junák - český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., 2016.

TICHÁ, A. *Učíme děti zpívat*. Praha: Portál, 2009.

VÍTKOVÁ, M. *Hudba v Junáku - svaz skautů a skautek ČR*. Praha: 2012. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, Hudební výchova - sbormistrovství.